

Informationen kring Mordet på Kennedy

bP 505/1

111798, 119207

bP
505

Beredskapsnämnden
för psykologiskt försvar
K. Törnqvist
Aug 1964

Medd nr 1.

Informationen
kring
Mordet på Kennedy

Aldrig tillförne torde känslorna hos nutidens amerikanska folk ha påverkats så starkt av en händelse på den politiska scenen som av mordet på president Kennedy. Presidentens ställning och popularitet samt dådets plötsliga och helt oväntade karaktär gav händelsen dess unika prägel. Nyheten spreds med oerhörd snabbhet och gjorde ett enormt intryck på den amerikanska allmänheten.

För att fånga folkstämningen och reaktionerna medan de ännu var rykande färska, gjorde opinionsforskarna en snabbtryckning. Knappt en vecka efter mordet hade fältarbetet avslutats. I senaste numret av Public Opinion Quarterly (SUMMER 1964) redovisas tre sådana undersökningar, en av rikskaraktär och två lokala studier. Vad man främst studerat är nyhetens spridning samt effekten på allmänhetens känslor och attityder. Nedan följer ett referat av artiklarna i tidskriften, eftersom de har ett betydande både allmänt och speciellt intresse.

Hur spreds nyheten?

Presidenten sköts kl 12.30 den 22 november 1963; han förklarades död kl 13. Vid denna tidpunkt hade redan 68 % av det amerikanska folket hört nyheten. Inom ytterligare en timme hade denna siffra stigit till 92 %. Kl 18 hade nyheten trängt igenom till 99,8 %. I städerna trängde nyheten igenom ännu snabbare. I Denver, Colorado, visste 82 % om nyheten, innan presidenten förklarades död och i en nordkalifornisk stad var siffran 88 %. Denna oerhörda snabbhet och genomslagskraft hos en nyhet torde vara utan motstycke i modern tid. Att hela den vuxna amerikanska befolkningen nåtts av nyheten inom 6 timmar kontrasterar skarpt mot resultat, som Gallup och andra erhållit och som visar att endast i sällsynta undantagsfall blir mer än 80 % av befolkningen medvetna om en given person eller händelser. Och undersökning efter undersökning har visat att de flesta människor normalt är upptagna av sin egen hälsa, sina egna familjer, sina egna samt vänners och grannars problem.

Omkring hälften av folket (47 %) hörde nyheten om mordet genom radio eller television, medan den återstående hälften (49 %) fick veta den via en annan person. Siffrorna visar här en anmärkningsvärd överensstämmelse med resultaten av en telegrafisk studie vid president Roosevelts död 1945. Vid detta

tillfälle fick 47 % av allmänheten först nyheten genom radio eller press, medan återstoden 53 % informerades av en annan person. Även resultaten från staden i norra Kalifornien med exakt 50 % personinformerade ligger på samma linje. Däremot avviker resultaten från Denver. I denna var endast 22 % massmediainformerade men hela 76 % personinformerade.

Tyvärr ger riksundersökningen ej någon uppgift om radions och televisionens olika roll vid nyhetsspridningen med den lokala studien från norra Kalifornien ger en del intressanta upplysningar. Av den som befann sig i hemmet fick sålunda 44 % nyheten via TV, medan 22 % hörde den i radio. På arbetsplatsen fick 22 % vetskap om mordet via radio och bland dem som var ute blev 49 % informerade genom samma källa. Av den som först blev personinformerade skyndade sig de hennavarande att slå på TV så att då nyheten om presidentens död meddelades en halvtimme senare hade andelen TV-tittare bland dessa ökat till 69 %. Bland folk, som befann sig på arbetsplatsen eller ute, ökade antalet radiolyssnare till 63 resp. 69 %.

Allmänhetens känslor och reaktioner

Som ett mått på det intryck nyheten gjorde kan nämnas att 54 % avbröt sina sysslor sedan de hört nyheten. Av dessa sökte sig 5 av 6 till en TV- eller radioapparat. Under de följande fyra dagarna ägnade TV och radio mordet och de händelser, som följde på detta, en intensiv täckning och amerikanerna satt som klistrade vid sina apparater. Genomsnittamerikanen tillbringade 8 timmar på fredagen, 10 på lördagen, 8 på söndagen och lika många på måndagen med att titta på TV eller lyssna på radio. Och då är inte den tid medräknad som åtgick för tidningsläsning. Politiska opponenter till Kennedy tillbringade mindre tid vid massmediaapparaterna men även de använde i genomsnitt 6 à 7 timmar.

Det första skedet i de känslomässiga reaktionerna var en chock och en vägran att tro på nyheten. I Denver var det sålunda endast 23 %, som omedelbart satte tro till den. Bland de massmediainformerade var det en större andel, som satte tilltro till vad de fick veta (44 %) men även bland den var majoriteten tvivlande. Den politiska inställningen påverkade tilltron till nyheten. Chocken var tydligen starkast hos demokraternas anhängare, ty endast 13 % av dessa trodde på uppgiften i jämförelse med 28 % bland republikanska anhängare.

Sedan man blivit medveten om förlusten, inträdde i nästa fas känslor av djupt deltagande med Mrs. Kennedy och barnen, sorg över att presidenten gått bort i sin krafts dagar, skam och vrede över att någonting sådant kunde hända i USA. Kennedys bortgång upplevdes som förlusten av en nära och kär anhörig. Sådana omedelbara känslor behärskade 75-90 % av USA:s folk.

Dessa känslor åtföljdes av en mångfald psykosomatiska störningar hos 90 % av befolkningen mot endast 50 % en vecka senare. Sålunda kände sig 68 % nervösa och spända mot 24 % veckan efter. En känsla av förvirring och förlamning drabbade 57 % och 53 % grät mot i båda fallen 20 % veckan därpå. Många drabbades av sömnsvårigheter (48 % mot 18 %), förlorade aptiten (43 % mot 12 %) eller kände sig mer än vanligt trötta (42 % mot 15 %). Ju mera man beundrade Kennedy, desto starkare var dessa symptom. De var sålunda starkast hos negrerna, närmast hos vita Kennedyanhängare i norr och lägst hos hans vita motståndare i söder. Men även hos de sistnämnda befann sig symptomen långt över det normala. Efter en vecka hade man emellertid i stort sett återhämtat sig från dessa störningar. Ehuru barnen i USA knappast var oberörda av de fyra dagarnas händelser, tycks de ha varit betydligt mindre påverkade än deras föräldrar.

Allmänhetens attityder och värderingar

Opinionsforskare studerade också effekten på allmänhetens attityder till mördaren och Kennedy samt på dess allmänna värderingar. Nästan hälften trodde att det var ett verk av en sinnessjuk eller fanatisk person. Omkring en fjärdedel misstänkte omedelbart att mördaren var kommunist, Castro-anhängare eller annan vänsterextremist, medan endast hälften så många misstänkte att skottet lossats av en segregationist eller annan högerextremist. Den rehtivt ringa ideologiska övertonen frångår också av svaret på frågan vem man vid sidan av mannen som avlossade skottet skulle anklaga för mordet. 41 % hade ingen uppfattning och endast 20 % svarade i ideologiska termer, 15 % skyllde på kommunister eller vänsterextremister och 5 % på segregationister eller högerextremister.

Men dessa resultat störs av svaren på en fråga om några specifika grupper kunde göras ansvariga för mordet. Vid intervjutillfället ansåg 37 % att Castro eller Cuba på något sätt var skyldiga och 32 % trodde att Ryssland bar något slags ansvar, 26 % kastade skulden på segregationisterna, 15 % på folket i Dallas och 15 % på John Birch-anhängare eller andra högerextremister.

Emellertid är denna fråga enligt min mening alltför ledande till sin karaktär för att tillmätas värde. Möjligen kan man i den se ett behov hos allmänheten att finna en syndabock för en djupt frustrerande upplevelse.

Attityden till Kennedy visade under dagarna efter hans begravning en stark uppskattning av honom som president. Hälften av den vuxna befolkningen kallade honom för "en av de två eller tre bästa presidenter landet någonsin haft". Ytterligare 28 % ansåg honom ligga över genomsnittet. Av negrerna ansåg 97 % honom vara över genomsnittet. Så gjorde

90 % av hans vita anhängare i norr, 78 % av sådana i söder, 65 % av hans vita motståndare i norr och 44 % av dem i söder. Denna starkt positiva attityd kontrasterar skarpt mot resultatet av en Gallup-undersökning av presidentens popularitet medan han ännu var i livet. Den 10 november rapporterades det sålunda att relativt blygsamma 59 % gillade det sätt på vilken Kennedy skötte sitt jobb som president.

Av intresse är också att notera att mordet på presidenten inte märkbart påverkade vissa grundläggande värderingar hos det amerikanska folket. Detta blev varken mer eller mindre antikommunistiskt, varken mer eller mindre religiöst. Ej heller påverkade det inställningen till de medborgerliga rättigheterna eller undergrävde det tilltron till andra människor. Och dessa är ingalunda orörliga utan har vid andra tillfällen visat markanta förändringar.

Avslutning

De refererade opinionsundersökningarna belyser hur USA:s folk informerades om en nationell tragedi. Med den nuvarande tillgången på radio och TV är det tydligen möjligt att informera praktiskt taget 100 % av befolkningen om en avgörande händelse inom några få timmar, något som knappast var möjligt för 20 år sedan.

Redogörelserna ger också en god bild om hur en befolkning känslomässigt upplever en stor landssorg och hur den påverkar dess beteende. Detta tycks följa ett från medicinsk erfarenhet välkänt mönster. En sådan händelse tycks också skapa en enorm aptit på massmedia.

Inte minst värdefull är den demonstrerade förmågan att i samband med plötsliga och avgörande händelser göra snabba opinionsundersökningar. Då det gäller riksundersökningar krävs här en väl förberedd organisation med en kår av väl tränade intervjuare. Vidare måste samples för hela landet vara dragna och finnas tillgängliga. Kanske viktigast är att erfarna forskare står i spetsen.

Public Opinion Quarterly. SUMMER 1964.

The Assassination of President Kennedy: A Preliminary Report on Public Reactions and Behavior. Sid. 189 - 215.

Paul B. Sheatsley and Jacob J. Feldman

The Kennedy Assassination: Early Thoughts and Emotions. Sid. 216 - 224.

Thomas J. Banta

Diffusion of News on the Kennedy Assassination. Sid. 225 - 232.

Bradley S. Greenberg

Nyanskaffad litteratur till BN:s bibliotek

Dexter, L.A. och White, D.M.: People, Society and Mass Communication
London 1964.

Lembourn, H.J.: Gå til modstand
Kobenhavn 1961.

McPhee, W.N. och Glaser, W.A.: Public Opinion and Congressional Elections
New York 1962.

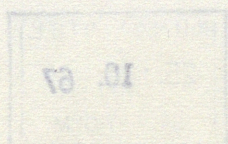
North, R.C., Holsti, O.R.

Zeninovich, M.G. och Zinnes, D.A.: Content Analysis
Stanford 1963

Paul, J. & Laulicht, J. In Your Opinion
Clarkson 1963.

Qualter, T.H.: Propaganda and Psychological Warfare
New York 1962.

To Sabotorer Forteller: De illegale.
Kobenhavn 1963.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

KUNGL. BIBL.
25. 10. 67
STOCKHOLM